

[Boivig]

ketingets opmærksomhed mod de mindre virksomheders problemer. Det har det radikale venstre forsøgt længe. Det gælder bl. a. forslag om en arbejdsløshedskasse for selvstændige, bedring af sygedagpenge, forslag om lettelse af lærlingeforhold – og lærlinge findes jo i stort tal netop hos de mindre erhvervsdrivende – det gælder lovforslaget om forholdene omkring momsbeskatningen, medhjælpende ægtefællers adgang til arbejdsløshedsdagpenge osv.

Jeg har som ordfører for mit parti ved de tidligere debatter om arbejdsløshedsproblemerne og om erhvervslivets forhold understreget, at den bedste måde, hvorpå Danmark kan få løst både sine beskæftigelsesmæssige og sine økonomiske problemer, er gennem en målbevidst indsats til fremme af de mindre virksomheders muligheder. Grundpillen i dansk industri er ikke, som mange tilsyneladende tror, de store giganter, men netop den lille virksomhed drevet med entusiasme efter en fødsel ofte under usle vilkår. Det er de små virksomheder, som er baggrunden for de stores succes både på hjemmemarkedet og på eksportmarkederne.

Det er, som også fremhævet af flere, bemærkelsesværdigt, at den mindre industri og håndværk har kunnet øge både produktionen og beskæftigelsen her i de vanskelige år efter oliekrisen. Mindre virksomheder i industrien med under 20 beskæftigede bidrager med knap 20 pct. af den samlede industris omsætning.

Det har længe været et fremherskende synspunkt, at stordrift er en rationel produktionsmetode, mens smådrift sådan hørte fortidens samfund til, idet den skulle være omkostnings- og ressourcekrævende. Argumenterne til fordel for stordrift har vi hørt så tit, og det har på et andet område medført, at en række f. eks. miljøvenlige småsamfund er bragt i en dødelig krise på grund af offentlig og privat centralisering. Stordrift er ikke den eneste fremherskende produktionsform. Vi kan i hvert fald konstatere, at vores land har en erhvervsstruktur med mange små enheder og samtidig en levestandard, der er umådelig høj. Små virksomheder, og det gælder for resten også de små samfund, kan tilbyde medarbejderne et langt mere menneskeligt miljø og ofte et mere meningsfyldt arbejde. Fraværstatistikker og strejkefrekvenser fortæller om de små virksomheders styrke i for-

hold til de store. De små virksomheder kan let tilpasse sig, og de kan uden stort besvær omstille en produktion til ændrede forhold. Man er idéskabende og kreativ, og hovedparten af de tekniske nyskabelser kommer netop fra denne gruppe af virksomheder.

Der er derfor al mulig grund til, at vi fra folketingets side bestræber os på at lette vilkårene for den mindre industri og håndværk. Konkurrenceevne er ikke alene et spørgsmål om at producere varer, som andre producerer med den samme teknik. En sådan situation er ikke holdbar i længden, hvis vi vil opretholde en levestandard, der ligger langt, langt over, hvad de fleste samfund kan præstere. Vi kan ikke, og vi skal ikke konkurrere med andre på omkostninger, men ved at anvende en anden teknik eller ved at skabe andre produkter. Her ligger dansk industris fremtid, og det er her, den mindre industri og håndværk har sin styrke. Det er i virkeligheden den eneste måde, hvorpå dansk erhvervsliv kan konkurrere med udlandet, når man tager vort omkostningsniveau, vort renteniveau og vore stadige devalueringer i betragtning.

Lovgivningsmagten kan være strenge herrer, som også andre har omtalt, for de mindre næringsdrivende og har pålagt dem en række tidkrævende opgaver. Mange af de byrder, der er blevet pålagt virksomhederne, kan let klares af de store med deres veludbyggede administrationsafdelinger, hvorimod de mindre næringsdrivende må anvende alt for megen værdifuld tid på de samfundspålagte opgaver. Undersøgelser tyder på, at de fleste mestre f. eks. må bruge mellem $\frac{1}{3}$ og halvdelen af den samlede arbejdstid til administrativt arbejde. Derfor vil meget være vundet, hvis indehaverne kunne hellige sig virksomhedens egentlige ledelsesfunktioner. Ministeren var inde på spørgsmålet, så jeg håber, der skulle være mulighed for, at vi kunne lette netop denne gruppes arbejdsopgaver på dette område.

Folketinget tog i augustforliget som foreslået i den radikale 30 punkts plan skridt til at støtte den mindre industri og håndværk gennem en forøgelse af håndværkerlånemidlerne, ved betydelige beløb til produktudvikling og design og gennem en forbedret konsulenttjeneste, ligesom de mindre virksomheder naturligvis også kan få glæde af udvidelsen af udenrigsministeriets handelsafdelinger